

Asia: OM 4/41/2016

Sakkomenettelyn laajentamista koskeva työryhmän mietintö

Lausunnon saate

Tähän voitte halutessanne kirjoittaa saatteen lausunnollenne:

-

Yleistä

Mitä mieltä olette mietintöön sisältyvästä luonnoksesta hallituksen esitykseksi?

Kannatan esitystä osittain

Muut yleiset huomiot:

-

Sakkomenettelyn soveltamisalan laajentaminen

Näkemyksenne sakkomenettelyn soveltamisalan laajentamisesta:

Varsinais-Suomen kärjäoikeus yhtyy mietinnössä esitettyihin perusteluihin sakkomenettelyn soveltamisalan laajentamisesta mietinnössä mainittuihin rikoksiin. Kyseisistä rikoksista tuomitaan tällä hetkellä pääasiassa sakkorangaistuksia. Kun kyseessä ovat yksinkertaiset ja selvät asiat, joista annetut rangaistukset ovat varsin kaavamaisia, ei epäillyn oikeusturva välttämättä edellytä asian tutkimista tuomioistuimessa.

Epäillyn suostumus

Näkemyksenne epäillyn suostumusta koskevan sääntelyn keventämisestä (tunnustamisesta ja seuraamuksen hyväksymisestä luopuminen):

Laki sakon ja rikesakon määräämisestä (745/2010) on tullut voimaan 1.12.2016. Jo nyt voidaan havaita kärjäoikeuteen saapuneista sakkovalituksista, että nykyisen sakkomenettelylain suostumusta, teon tunnustamista ja muita käsittelyn edellytyksiä koskeva sääntely on tarpeettoman monimutkainen ja -tulkintainen sekä omiaan antamaan sakotetuille väärän mielikuvan suostumuksen merkityksestä.

Suurin osa Varsinais-Suomen kärjäoikeuteen ajalla 1.12. 2016 – 18.1.2017 saapuneista valituksista on perustunut siihen, että sakon saanut ei ole ymmärtänyt sakko- tai rikesakkomääräyksen olevan asian lainvoimainen ratkaisu, johon voidaan hakea muutosta vain suostumusta koskevalla tai oikeudenkäymiskaaren 31 luvussa mainitulla perusteella eikä enää teonkuvausta koskevalla tai muulla tavanomaisen muutoksenhaun perusteella.

Kärjäoikeus pitää kannatettavana, että suostumusta koskevaa sääntelyä kevennetään työryhmän ehdottamin tavoin. Muutos on tarpeellinen erityisesti sakon saaneen kannalta, mutta myös sakon määräävän poliisin kannalta, jonka ei tarvitse selittää epäillylle tarpeettoman monimutkaista järjestelmää.

Muutoksenhaku sakkomenettelyssä

Näkemyksenne sakkomenettelyn muutoksenhaun kehittämistä (mm. muutoksenhakuperusteiden lisääminen):

Voimassa olevan sakon ja rikesakon määräämisestä annetun lain muutoksenhakua koskevat säännökset ovat tällä hetkellä tarpeettoman tulkinnanvaraiset. Oikeusministeriön joulukuussa antamassa koulutuksessa todettiin liian monen seikan jäävän oikeuskäytännön varaan. Tätä ei voida pitää suotavana.

Työryhmämietinnössä esitetyt muutoksenhakua koskevat muutokset ovat tarpeen selventämään kansalaisten oikeuksia.

Varsinais-Suomen kärjäoikeus toteaaakin, että epäillyn suostumusta ja muutoksenhakua koskevat säädösmuutokset tulisi saattaa voimaan mahdollisimman pian ja riippumatta mietinnössä mainittujen muiden lakien valmistelusta tai voimaansaattamisesta.

Ajokielto

Näkemyksenne ajokieltoa koskevan sääntelyn muuttamisesta (poliisi määräisi kaikki ajokiellot, menettelyä kevennettäisiin):

Mietintö lähtee siitä, että ajokiellon määrääminen siirtyisi kokonaan tuomioistuimelta poliisille.

Ajokiellon määräämistä edeltäisi syyksilukeva sakko- tai vankeusrangaistus. Poliisi määräisi tämän jälkeen ajokiellon hallinnollisessa menettelyssä. Rangaistukseen tuomitulla olisi mahdollisuus tuomion jälkeen antaa poliisille selvitystä ajokiellon määräämiseen vaikuttavista seikoista.

Ensimmäisenä muutoksenhakuasteena rikosasiassa olisi yleinen alioikeus. Ajokiellon osalta kiellon saajan olisi ensin vaadittava poliisilta oikaisua ja sen jälkeen valitettava hallinto-oikeuteen.

Niissä asioissa, joissa poliisi määräisi sakon ja ajokiellon toteutuisi työryhmän mainitsema ”yhden kosketuksen periaate”. Tuomioistuimen määrätessä rangaistuksen ja poliisin määrätessä ajokiellon menettely vaikuttaa kuitenkin ongelmalliselta. Ajokiellon perusteena olevan teon olosuhteet sekä muut syyksilukemiseen ja rangaistuksen mittaamiseen liittyvät seikat ovat kiinteässä yhteydessä ajokiellon määräämistä harkittaessa. Varsinais-Suomen kärjäoikeus ei pidä vastaajan oikeusturvan kannalta hyväksyttävänä menettelyä, jossa rangaistuksen määräisi yksi ja ajokiellon toinen taho. Ajokiellon määrääjän tulisi olla sama taho, joka määrää asiassa rangaistuksen.

Kärjäoikeus ei yhdy työryhmän käsitykseen siitä, että poliisi kykenisi ohjeistuksen turvin tuomioistuinta paremmin arvioimaan ajokieltoon liittyviä seikkoja. Tuomioistuimissa noudatetaan tälläkin hetkellä varsin vakiintuneita käytäntöjä ajokieltoa harkittaessa.

Väliaikainen ajokielto

Henkilön syyllistyessä rikokseen, josta hänelle on määrättävä ajokielto, poliisi määrää hänet ajokieltoon, mikäli hänellä on ajo-oikeus. Asian käsittelyn viivästyessä ilmenee nykyisin käytännössä tilanteita, joissa väliaikainen ajokielto on ollut voimassa pitempään kuin teosta määrättävä ajokielto tulisi olemaan.

Varsinais-Suomen kärjäoikeus pitää tärkeänä mietinnössä ehdotettua muutosta, jossa poliisille annetaan mahdollisuus määrätä väliaikainen ajokielto päättymään edellä mainitussa tilanteessa jo ennen rikosasian ratkaisemista. Myös tämä muutos tulisi saattaa voimaan mahdollisimman pian ja riippumatta mietinnössä mainittujen muiden lakien valmistelusta tai voimaansaattamisesta.

Esityksen vaikutukset ja voimaantulo

Näkemyksenne esityksen vaikutuksista ja voimaantuloaikataulusta:

Tällä hetkellä kärjänotaarien ratkaisemat rikosasiat koostuvat pääosaltaan niistä asioista, jotka ehdotetaan siirrettäviksi sakkomenettelyn piiriin. Sakkomenettelyn laajennus tulisi näin ollen merkittävästi supistamaan niitä jo nyt rajattuja lainkäyttötoimia, jotka kuuluvat kärjänotaarin toimivaltaan.

Sen sijaan kärjätuomareiden ratkaisemiin rikosasioihin muutoksella ei tulisi olemaan niin suurta vaikutusta kuin ehdotuksessa arvioidaan. Tuomariresurssit on jo nyt kohdennettu vaativampien riita-, rikos- ja muiden asioiden käsittelemiseen, jotka eivät tule esitetyn sakkomenettelyn piiriin. Sakkomenettelyn esitetty laajentaminen ei siten vaikuta tuomari- tai kansliahenkilökuntaresurssien tarpeeseen kärjäoikeudessa.

Muut huomiot

Muut esitystä koskevat huomiot:

-

Ilmanen Johanna
Varsinais-Suomen käräjäoikeus